

Nove publikacije

SOLINE Pridelava soli d.o.o. in Ornitološko društvo Ixobrychus sta izdala novi publikaciji o Krajinskem parku Sečoveljske soline. Prvi tiskano publikacijo, drugi pa zgošenko. Obe izdaji sta v slovenskem, italijanskem in angleškem jeziku. V obeh so predstavljeni osnovni podatki KPSS, geološki oris, pogled v preteklost, solinarstvo danes, na kratko je predstavljen tudi muzej solinarstva ter pravila obnašanja v parku. V posebnih poglavjih so predstavljena najbolj znana ilna življenjska okolja solin, slanoljubno rastje, živali, ki živijo v vodi in posebej na kopnem. Najbolj celovito in obsežno pa so v sliki, besedi, na zgošenkah pa tudi z zvokom predstavljene ptice.

Zgošenka, ki je izšla v nakladi 500 izvodov, je nastala v okviru projekta LIFE Nature "Ohranitev ogroženih vrst in habitatov v Sečoveljskih solinah". 3000 izvodov knjižice na 18 barvnih straneh je založilo Ministrstvo za okolje, prostor in energijo. Knjižico "Krajinski park Sečoveljske soline" lahko dobite na vhodu v KPSS na Leri, zgošenka pa je že pošla.

Oglas

Vas zanima delo prostovoljnega naravovarstvenega nadzornika v KPSS?

V KPSS vabimo k sodelovanju vse, ki bi bili pripravljeni pomagati pri izvajanju določenih varstvenih režimov iz Uredbe o KPSS. Prostovoljni naravovarstveni nadzorniki bodo usmerjali in osveščali obiskovalce Parka o pomenu solin in postopkih pridelave soli.

Vse, ki bi jih tako delo zanimalo, vabimo da pokličejo vodjo KPSS (tel.: 05 6721330).

Prosimo za razumevanje

V območju KPSS se izvajajo obsežna obnovitvena dela na solnih poljih, drugih objektih kulturne dediščine, komunalni infrastrukturi in objektih, ki so namenjeni za obiskovanje parka. Obnovljenih je bilo več solnih polj na Leri, hkrati pa so bili obnovljeni tudi trije objekti za skladiščenje soli, mizarska delavnica, lesene lope za shranjevanje strojev in opreme, upravna stavba in še več manjših objektov. Območje Lere je končno priključeno tudi na kanalizacijski sistem. Trenutno se po smernicah in soglasju strokovne službe za varstvo kulturne dediščine obnavlja Caserma, nekdanja vojašnica, ob poti na Lero. Ob omenjenih gradbenih delih je običajno moten dostop za obiskovalce Lere, zato prosimo za razumevanje.

Na Fontaniggeah pa je bilo urejeno manjše parkirišče in kemično stranišče za obiskovalce ter lesena baraka na vstopni točki na soline.

Izdajo glasila sofinancira Ministrstvo za okolje, prostor in energijo

Izdaja: SOLINE Pridelava soli d.o.o. v okviru projekta LIFE Nature "Ohranitev ogroženih vrst in habitatov v Sečoveljskih solinah" (LIFE03 NAT/SLO/000076).
Naklada: 8000 Tisk: Tiskarna Babi, Urednica: Barbara Morgan, Tehnični urednik: Iztok Škornik, Oblikovanje: Mugil design, Uredniški odbor: Nelli Romanello, KS in TD Sečoveljske soline, Robert Turk, Zavod RS za varstvo narave OE Piran, Iztok Škornik, KPSS: Karmen Vidak Forte, Območje Sečoveljske soline, Naslov uredništva: SOLINE Pridelava soli d.o.o., Seča 115, 6320 Portorož, Tel: 05 672 13 30, Fax: 05 672 13 31, E-mail: kpps@soline.si, spletna stran: www.kpps.soline.si

Ljudje v solinah

Mitja Petronio

Mitja Petronio je star 26 let in izhaja iz stare piranske družine. V podjetju SOLINE Pridelava soli d.o.o. se je zaposlil leta 2003. Za delo v solinah se je odločil, ker ima rad naravo in ga privlači stara solinarska opravila. Solinarstvo je zanj način življenja in ne le služba. Razveseljuje ga pristen stik z naravo, rad opazuje tudi ptice. Izziv je tudi preučenje vremena. Za bogatitev svojega znanja z zanimanjem opazuje in sprašuje starejše, izkušenejše solinarje. Solinarska tradicija in znanje se prenašata tako kot nekdo »iz roda v rod«. Mitja pravi, da so solinarji nekdo, »ko so prek tople polovice leta skupaj z družinami prebivali v solinah, bolj »svobodno« razporejali svoje delovne obveznosti. Danes solinarji z več vloženega dela pridelajo manj soli. Leta 2003 je Mitja sam pridelal več kot 100 ton soli.

SOLNI CVET

Glasilno Krajinskega parka Sečoveljske soline (KPSS)

ISSN 1581-8330

Številka 5, julij 2005

Uvodnik

Sečoveljske soline sodijo med dragulje naše naravne in kulturne dediščine, zato je nerazumljivo, da so bile z območnim odlokom zavarovane sele leta 1990. Hkrati je treba pohvaliti pogum Obine Piran za to dejanje. Takratni predstavniki lokalne oblasti so bili nezadovoljni s pasivnostjo upravljalcev solin in hkrati podprli trajno ohranitev območja z razglasitvijo krajinskega parka. Žal Obina Piran ni imela dovolj sredstev, da bi poleg razglasitve »na papirju« zagotovila tudi sredstva za upravljanje parka in določila upravljalca. Park je torej živel »na papirju«, v solinah pa so solna polja propadala, prekone so izginile še zadnje »erte« iz solinskih hiš...

Sele leta 2001 je Vlada Republike Slovenije z razglasitvijo državnega krajinskega parka in kasneje z izbiro upravljalca parka vzpostavila učinkovito izvajanje varstvenih režimov v solinah pa tudi spodbudila ohranitev tradicionalnih postopkov pridobivanja soli.

V solinah se tudi s pomočjo sredstev programa LIFE Narava obnavlja in utrjuje nasipe, s čimer bo preprečeno nenadzorovano poplavljanje solin. Prvi v zadnjih nekaj desetletjih je bilo pokosenih več deset kilometrov nasipov, s čimer se je povečala njihova odpornost proti udarcem vetra in valov. In nenazadnje... povečalo se je tudi zanimanje ljudi, lokalnega prebivalstva, zainteresirane javnosti, medijev in drugih za ohranjanje in trajnostno rabo Sečoveljskih solin. Tako se zdi večkrat nerazumljivo, da se v preteklih desetletjih ni opozarjalo ali ukrepalo proti nadaljnjemu propadu solnih polj in nasipov. Sele v zadnjih letih, ko je KPSS prešel pod nadzor Republike Slovenije, lahko slišimo in beremo različna mnenja in komentarje v zvezi z dogajanjem v solinah. Med njimi so pohvale in kritike. Tudi slednjih smo veseli, še posebej če so konstruktivne in če so strokovno podprte. Najbolj pa smo veseli tega, da se je javnost končno prebudila in se zavedla, da so Sečoveljske soline naše najdragocenejše bogastvo, ki ga je treba ohraniti tudi za naše zanamce.

LIFE - poročilo o akcijah

V zimi 2004/05 smo nadaljevali z akcijami v okviru projekta. Ponovno smo pokosili glavne nasipe, nadaljevali smo z izkopom robnih jarkov ter obnovili notranji del nasipa na Picci.

Najbolj zahtevna akcija je bila obnova notranjega dela nasipa na Picci. Nasip je bil že pošteno dotrajan. V nasip smo vgradili tamponski material ter nasip obložili z blatom. Obnova nasipa je pomembna

tudi za ureditev gnezdišč za ptice. Nenadzorovano prelivanje vode prek nasipov namreč lahko ogrozi njihova gnezda.

V okviru projekta LIFE se pripravljajo tudi na ureditve upravljanja za KPSS. Prvi osnutek je bil že predstavljen na seji sveta Obine Piran in Krajevne skupnosti Sečoveljske soline.

Sodelovanje KS Sečoveljske soline in TD Taperin Sečoveljske soline s KPSS

Soline so od nekdaj del našega doma. So del našega življenjskega utripa in tradicije. Naši dedje so z njimi doživljali vzpone in padce in le njim se lahko zahvalimo, da so jih s svojim vztrajnim delom ohranili.

Lokalna skupnost prek svojih predstavnikov v krajevni skupnosti in turističnem društvu Taperin Sečoveljske soline tesno sodeluje z upravljalcem KPSS podjetjem Soline d.o.o. Veseli nas, da se obnavljajo nasipi in solinske stavbe. Soline so dobile dobrega gospodarja, pri tem pa so pomembna tudi sredstva, ki jih v ta namen namenja Evropska unija prek projekta LIFE.

Predstavniki podjetja Soline d.o.o. in vodstva KPSS na sestankih sveta KS predstavljajo svoje na terenu in pomagajo pri organizaciji zborov krajanov in drugih prireditev v kraju. Na zadnji seji sveta KS je vodja KPSS predstavil osnutek načrta upravljanja parka. Izpostavil je naravne in kulturne posebnosti območja in dolgoročne cilje upravljanja s solinami. Veseli smo, da se število zaposlenih v solinah povečuje; trenutno je redno zaposlenih že 47 ljudi, od tega je večina domačinov. Cilji upravljanja se ujemajo s priporočili domačinov: varovanje naravnih vrednot, kulturne dediščine in krajine in sicer v povezovanju z lokalnim prebivalstvom in razvojem kraja. Največji poudarek pa ostaja na tradicionalni pridelavi soli, kjer ni prostora za kemične ali druge dodatke. Pomembno je tudi dvigovanje ekološke zavesti obiskovalcev parka in v tem procesu ima lokalna skupnost pomembno vlogo. Na enem od naslednjih zborov krajanov bomo organizirali delavnico, na kateri se bomo pogovarjali o upravljalških nalogah v KPSS in vključevanju lokalne skupnosti v upravljanje parka.

Predstavniki upravljalca parka in podjetja Soline d.o.o. sodelujejo tudi pri delu z mladimi v kraju. V ta namen so že bile organizirane predstavitve parka in njegovega živega sveta na solih in posebni vodeni izleti po solinah. Skupna organizacija istinskih akcij v kraju in na solinah pa postaja že tradicionalni dogodek.

Nelli Romanello

Intervju - Fulvia Zudi

1. Izhajate iz solinarske družine. Kako ste kot otrok doživljali življenje v solinah?

Kot otrok sem živel v lepi hiši ob kanalu Sv. Jerneja, ki je bila v lasti solin. Od tam smo lahko videli celotno dolino; tako kot je to po el o e, ki je bil solinar, smo tudi mi stali na balkonu in opazovali vse vremenske spremembe. Spominjam se nekega neurja, ko je strela udarila v vodarja, pa izleta s kolesom, ko sva s teto nosili malico, in lova na rake gor in dol po kanalih, in tega, kako je vsako nedeljo cela družina hodila na kopanje na kanal Picchetto, kjer so se gospe (mama, tete) zadrževale v senci hiše, medtem ko so moški lovili ribe, mi otroci pa smo brodili po vodi, jedli ostrige, ki smo jih odpirali kar tam, v morju, ... in še bi lahko naštevala ...

2. Ste umetnica - akademska slikarka. Pogosto ustvarjate v Se oveljskih solinah? Imate posebno izbrana mesta v solinah, kjer najdete navdih za svoja dela, ali pretežno ustvarjate v ateljeju?

Skoraj trideset let bo, odkar smo se preselili v drugo hišo, ki stoji na hribu v Parecagu, in od tu se razgled širi od Buj do Bernardina, skozi vse soline; na žalost mojega o eta, premalo slikam na to temo. Bilo pa je neko obdobje, ko sem se zve er spustila v Fontanigge, in tam slikala - v tišini, miru in veli astju solin. Za svoje slike, predvsem akvarele, sem uporabljala vodo iz kanalov. V soline sem skozi leta pripeljala mnoge udeležence slikarskih skupin, ki in jih nau ıla, da so soline ob udovali, spoznavali in interpretirali.

3. V vaših delih se pogosto prepletajo motivi loveka, tesno povezanega z naravo (npr. oljke) in krajino (npr. soline). Kako vidite to povezanost loveka z naravo in istrsko krajino?

Zamisel o loveški figuri v povezavi z okoljem se je porodila ob nastajanju ciklusa del, posve enih Piranu; ko sem hodila po ulicah, ki sem jih slikala, mi je na njih manjkalo življenje - bile so tihe. Življenje sem torej ponazorila s temi ženskami, ki izhajajo ali so del dolo enih arhitektonskih detajlov našega mesta. In nisem se ustavila pri tem: ženska figura - kot žena, kot mati - je bila primerna tudi za ponazarjanje zemlje, oljke: iz tega izhaja vrsta ženskih figur, vezanih na plemeniti plod tega drevesa. Preteklo poletje pa sem soline predstavila tako, da sem spomin na nekdanje življenje v solinah ponazorila z žensko figuro, ki v eni roki drži hišo, v drugi pa dragoceno sol - proizvod obdobja, preživetega v tisti tipi ni hišici ob kanalu.

4. V Se oveljskih solinah je bilo v zadnjih letih obnovljeno ve solnih polj in nasipov. Kako vi vidite prihodnost solin, oziroma, kakšno prihodnost bi si želeli za soline?

Doslej sem bila premo no navezana na preteklost, mogo e nostalgija. Vendar sem prepri ana, da je to, kar danes po nete, pravilno in pozitivno. Nadaljujte po tej poti, predstavljajte na sodoben na in našo resni nost, ki so nam jo mnogi zavidali, in ki je marsikdo ni znal izkoristiti.

III. Solinarski festival

Da bi ohranili spomin na dogodke ob pridobivanju soli, ljubezen do solin in solinarskega poklica smo se 24.4.2005 zbrali v solinah na Leri na otvoritvi III. Solinarskega festivala. lani turisti nega krožka smo v solinarskih nošah sprejemali goste in solinarsko družino, ki so se z ladjicami pripeljali iz Pirana v soline. Podarili smo jim taperine (spominek), ki smo ga sami izdelali. Uprizorili smo tudi igrico, s katero smo tudi uspešno sodelovali na tekmovanju Turizmu pomaga lastna glava. Organizatorja festivala Avditorij Portorož, Ob ino Piran in KPSS bi želeli pohvaliti za prebujanje spominov na življenje v solinah. solinah.

Sara Grbac in Arianna Markeži
OŠ Se ovlje

Žive soline - kronika dogodkov KPSS

3.1.2005 - Ob izlivu Dragonje se je pojavila kravja aplja *Bubulcus ibis*. Ta vrsta ptice doslej še nikoli ni bila opazovana v Sloveniji.

12.1.2005 - Postavljene so bile občestne table, ki ozna ujejo dostop v park

2.2.2005 - Obeležitev mednarodnega dneva mokriš obisk osnovnošolcev iz Se ovelj, Lucije in Pirana.

9.2.2005 - Otvoritev razstave Genius Loci.

11.3.2005 - Postavitev dodatnih ozna evalnih LIFE tabel.

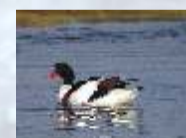
13.4.2005 - Obisk ministra za okolje in prostor Janeza Podobnika v KPSS. Ministru so bili predstavljeni na rti za trajnostni razvoj in obnovo solin. Predstavljen je bil tudi LIFE projekt, njegov pomen za Se oveljske soline in akcije, ki so namenjene ohranitvi ogroženih vrst in habitatov. Minister je pozitivno ocenil doseganja prizadevanja parka in podprl na rte za prihodnost.

23.4.2005 - istilna akcija TD Se ovlje v solinah in okolici in obnovljena fasada na upravni stavbi podjetja Soline d.o.o.

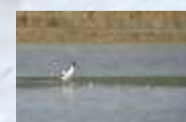
24.4.2005 - Solinarski festival in podelitev certifikata, s katerim je Piranska sol pridobila geografsko poreklo.

20.5.2005 - Odprtje razstave ustvarjalnih del otrok vrtca Morje iz Lucije.

21.5.2005 - Duplinska gos *Tadorna tadorna* - nova gnezdilka Slovenije, gnezdi v Se oveljskih solinah.

17.6.2005 - Ponovna gnezditve sabljarke *Recurvirostra avosetta* v solinah.

Življenjska okolja v solinah

Slana mlaka

Fontanigge (Foto: I. Skornik).

Pliitvi solinski bazeni, opuš eni manjši in ve ji kanali, so zanimiv življenjski prostor, ki mu pravimo slana mlaka. Naravna slana mlaka se vzdržuje po zaslugi plime, ve ji del slanih mlak v solinskem sistemu pa vzdržuje lovek s svojo dejavnostjo. Zaradi na ina vzdrževanja bazenov in podlage v zimskem asu slane mlake za nekaj asa presahnejo. V okviru projekta LIFE je nekaj akcij namenjenih tudi izboljšanju razmer za obstoj razli njih življenjskih okolij.

Rastline v solinah

Ozkolistna mrežica *Limonium venetum*

Ozkolistna mrežica je trajnica z mo no koreniko, s trajnozelenimi, trdimi in usnjatimi listi ter drobnimi vijoli astimi cvetovi. Je slanuša s solnimi zlezami na površini listov, skozi katere izlo a sol, ki je ob suhem vremenu vidna v obliki kock. Neko so jo nabirali zaradi suhega cvetja in jo s tem tudi precej ogrozili. V okviru LIFE akcij osveš anja, obiskovalcem parka sporo amo, da rastlin v parku ne trgamo, ker so najlepše v naravi.

Ozkolistna mrežica (Foto: I. Skornik).

Ptice v solinah

Navadna igra *Sterna hirundo*

Navadna igra (Foto: I. Skornik).

Navadna igra je ena najboljših, vsekakor pa najbolj elegantnih letalk. Razpršeno gnezdi po Evropi, v Sloveniji pa le ponekod v severovzhodnem delu in v Se oveljskih solinah. Iz prezimovališ ob obalah Afrike se vrne aprila. V solinah gnezdi nekaj deset parov. Poletni nalivi pogosto odplaknejo igrina jajca z nasipov in oto kov v vodo. Zato smo v nekaj solnih poljih na Fontaniggeah v okviru projekta LIFE postavili posebne gnezdilne splave.

Posebneži v solinah

Riba solinarka *Cyprinodon fasciatus*

Že ime samo pove, da živi ta do 5 cm velika in pre no progasta ribica v solinah, pa tudi v jarkih ob morju in na izlivnih delih rek. Ker živi v tako izjemnih vodnih okoljih, ni ogrožena vrsta. Hrani se tudi s komarjevimi li inkami. Samec in samica se lo ita po obarvanosti. Z obnovo nasipov in uravnavanjem dotoka morske vode v okviru projekta LIFE ima tudi solinarka ugodnejše razmere za obstoj.

Solinarka (Foto: M Richter).